

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (τρίτο τμήμα)

της 6ης Οκτωβρίου 2011 *

Στην υπόθεση C-506/10,

με αντικείμενο αίτηση εκδόσεως προδικαστικής αποφάσεως δυνάμει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, που υπέβαλε το Amtsgericht Waldshut-Tiengen (Γερμανία) με απόφαση της 22ας Σεπτεμβρίου 2010, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 21 Οκτωβρίου 2010, στο πλαίσιο της δίκης

Rico Graf,

Rudolf Engel

κατά

Landratsamt Waldshut,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (τρίτο τμήμα),

συγκείμενο από τους Κ. Lenaerts, πρόεδρο τμήματος, D. Šváby, R. Silva de Lapuerta, E. Juhász (εισηγητή) και J. Malenovský, δικαστές,

* Γλώσσα διαδικασίας: η γερμανική.

γενικός εισαγγελέας: N. Jääskinen
γραμματέας: A. Calot Escobar

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία,

λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που υπέβαλαν:

- ο R. Engel, εκπροσωπούμενος από τον H. Hanschmann, Rechtsanwalt,

- το Landratsamt Waldshut, εκπροσωπούμενο από τον M. Núñez-Müller, Rechtsanwalt,

- η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, εκπροσωπούμενη από τον F. Erlbacher και την S. Pardo Quintillán,

κατόπιν της απόφασεως που έλαβε, αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα, να εκδικάσει την υπόθεση χωρίς ανάπτυξη προτάσεων,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

- 1 Η αίτηση εκδόσεως προδικαστικής αποφάσεως αφορά την ερμηνεία των κρίσιμων διατάξεων της Συμφωνίας για την ελεύθερη κυκλοφορία των προσώπων μεταξύ της Ευρωπαϊκής Κοινότητας και των κρατών μελών της, αφενός, και της Ελβετικής Συνομοσπονδίας, αφετέρου, που υπογράφηκε στο Λουξεμβούργο, στις 21 Ιουνίου 1999 (ΕΕ 2002, L 114, σ. 6, στο εξής: Συμφωνία).
- 2 Η αίτηση αυτή υποβλήθηκε στο πλαίσιο ένδικης διαφοράς μεταξύ του R. Graf, Ελβετού υπηκόου, και του R. Engel, Γερμανού υπηκόου, αφενός, και του Landratsamt Waldshut, αφετέρου, με αντικείμενο την άρνηση του δεύτερου να εγκρίνει, σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθετική ρύθμιση, σύμβαση αγροτικής μισθώσεως που συνάφθηκε μεταξύ των δύο πρώτων.

Το νομικό πλαίσιο

Η Συμφωνία

- 3 Κατά το άρθρο 1, στοιχεία α' και δ', της Συμφωνίας, σκοπός της εν λόγω συμφωνίας, προς όφελος των υπηκόων των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Κοινότητας και της Ελβετικής Συνομοσπονδίας, είναι, μεταξύ άλλων, να χορηγήσει δικαίωμα εισόδου,

διαμονής, πρόσβασης σε μισθωτή οικονομική δραστηριότητα, δικαίωμα εγκατάστασης ως ανεξάρτητου επαγγελματία και δικαίωμα παραμονής στην επικράτεια των συμβαλλομένων μερών, καθώς και να παράσχει τις ίδιες συνθήκες διαβίωσης, απασχόλησης και εργασίας με αυτές που παρέχονται στους ημεδαπούς.

- 4 Το άρθρο 2, που φέρει τον τίτλο «Μη διάκριση», ορίζει:

«Οι υπήκοοι ενός συμβαλλομένου μέρους που διαμένουν νομίμως στην επικράτεια ενός άλλου συμβαλλομένου μέρους δεν αποτελούν αντικείμενο διάκρισης λόγω ιθαγενείας σύμφωνα με τις διατάξεις των παραρτημάτων I, II και III.»

- 5 Κατά το άρθρο 7, που φέρει τον τίτλο «Άλλα δικαιώματα»:

«Τα συμβαλλόμενα μέρη ρυθμίζουν, σύμφωνα με το παράρτημα I, ιδίως τα δικαιώματα που αναφέρονται κατωτέρω τα οποία συνδέονται με την ελεύθερη κυκλοφορία των προσώπων:

- α) το δικαίωμα ίσης μεταχείρισης με τους υπηκόους του κράτους όσον αφορά την πρόσβαση σε μια οικονομική δραστηριότητα και την άσκησή της, καθώς και τους όρους διαβίωσης, απασχόλησης και εργασίας,

[...]

- 6 Το άρθρο 13, με τίτλο «Stand still», προβλέπει:

«Τα συμβαλλόμενα μέρη αναλαμβάνουν την υποχρέωση να μην εγκρίνουν νέα περιοριστικά μέτρα έναντι των υπηκόων του άλλου μέρους όσον αφορά το πεδίο εφαρμογής της παρούσας συμφωνίας.»

- 7 Το άρθρο 16, με τίτλο «Αναφορά στο κοινοτικό δίκαιο», έχει ως εξής:

«1. Για να επιτευχθούν οι στόχοι που αναφέρονται στην παρούσα συμφωνία, τα μέρη λαμβάνουν κάθε αναγκαίο μέτρο ώστε δικαιώματα και υποχρεώσεις που ισοδυναμούν με αυτές που περιλαμβάνονται στις νομικές πράξεις της Ευρωπαϊκής Κοινότητας στις οποίες γίνεται αναφορά να τυγχάνουν εφαρμογής στις σχέσεις τους.

2. Δεδομένου ότι η εφαρμογή της παρούσας συμφωνίας εμπεριέχει έννοιες του κοινοτικού δικαίου, θα ληφθεί υπόψη η κατάλληλη νομολογία του Δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων πριν από την ημερομηνία της υπογραφής της. Η νομολογία μετά την ημερομηνία υπογραφής της παρούσας συμφωνίας θα κοινοποιείται στην Ελβετία. Προκειμένου να επιτευχθεί καλή εφαρμογή της συμφωνίας, η μεικτή επιτροπή θα καθορίζει, μετά από αίτηση ενός μέρους τις επιπτώσεις της εν λόγω νομολογίας.»

- 8 Το παράρτημα I της Συμφωνίας καθιερώνει την ελεύθερη κυκλοφορία των προσώπων. Κατά το άρθρο 2, που φέρει τον τίτλο «Διαμονή και οικονομική δραστηριότητα»:

«1. Με την επιφύλαξη των διατάξεων της μεταβατικής περιόδου, που θεσπίζονται στο άρθρο 10 της παρούσας συμφωνίας, και στο κεφάλαιο VII του παρόντος παραρτήματος, οι υπήκοοι ενός συμβαλλομένου μέρους έχουν το δικαίωμα να διαμένουν

και να ασκούν οικονομική δραστηριότητα στην επικράτεια του άλλου συμβαλλομένου μέρους, σύμφωνα με τις λεπτομέρειες που προβλέπονται στα κεφάλαια II έως IV. Αυτό το δικαίωμα διαπιστώνεται με τη χορήγηση τίτλου διαμονής ή ειδικού τίτλου για τους παραμεθόριους εργαζόμενους.

[...]»

- 9 Το άρθρο 5 του εν λόγω παραρτήματος, που φέρει τον τίτλο «Δημόσια τάξη», προβλέπει στην παράγραφο 1:

«Τα δικαιώματα που χορηγούνται με τις διατάξεις της παρούσας συμφωνίας μπορούν να περιοριστούν μόνον με μέτρα που δικαιολογούνται για λόγους δημόσιας τάξης, δημόσιας ασφάλειας και δημόσιας υγείας.»

- 10 Το κεφάλαιο III του εν λόγω παραρτήματος αναφέρεται στους «ελεύθερους επαγγελματίες» οι οποίοι, σύμφωνα με τον ορισμό τον οποίον επαναλαμβάνει το άρθρο 12, παράγραφος 1, του εν λόγω κεφαλαίου, είναι υπήκοοι ενός συμβαλλομένου μέρους που επιθυμούν να εγκατασταθούν στην επικράτεια ενός άλλου συμβαλλομένου μέρους για να ασκήσουν μη μισθωτή δραστηριότητα.
- 11 Το άρθρο 13 του εν λόγω κεφαλαίου, με τίτλο «Παραμεθόριοι ελεύθεροι επαγγελματίες», ορίζει στην παράγραφο 1:

«Ο παραμεθόριος ελεύθερος επαγγελματίας είναι υπήκοος ενός συμβαλλομένου μέρους που έχει τη διαμονή του στην επικράτεια ενός συμβαλλομένου μέρους και που ασκεί μη μισθωτή δραστηριότητα στην επικράτεια του άλλου συμβαλλομένου μέρους επιστρέφοντας στην κατοικία του βασικά καθημερινώς ή τουλάχιστον μια φορά την εβδομάδα.»

- 12 Το άρθρο 15 του ίδιου κεφαλαίου, με τίτλο «Ισότητα μεταχείρισης», προβλέπει στην παράγραφο 1:

«Ο ελεύθερος επαγγελματίας τυγχάνει στη χώρα υποδοχής, όσον αφορά την πρόσβαση σε μια μη μισθωτή δραστηριότητα και στην άσκησή της, όχι λιγότερο ευνοϊκής μεταχείρισης από αυτή των ημεδαπών.»

- 13 Το άρθρο 25, που αποτελεί το μοναδικό άρθρο του κεφαλαίου VI του παραρτήματος I της Συμφωνίας και το οποίο τιτλοφορείται «Αποκτήσεις ακινήτων», ορίζει στην παράγραφο 3:

«Οι παραμεθόριοι υπήκοοι χαίρουν των ιδίων δικαιωμάτων με τους ημεδαπούς όσον αφορά την απόκτηση ακινήτων για την άσκηση οικονομικής δραστηριότητας ή για δεύτερη κατοικία. Τα δικαιώματα αυτά δεν συνεπάγονται ουδεμία υποχρέωση αλλοτρίωσης κατά την αναχώρησή τους από το κράτος υποδοχής. Έχουν επίσης ενδεχομένως το δικαίωμα απόκτησης εξοχικής κατοικίας. Για την κατηγορία των υπηκόων αυτών, η παρούσα συμφωνία δεν επηρεάζει τους ισχύοντες κανόνες του κράτους υποδοχής όσον αφορά την τοποθέτηση κεφαλαίων και την εμπορία οικοπέδων και κατοικιών.»

Η εθνική νομοθεσία

- 14 Από την υποβληθείσα στο Δικαστήριο δικογραφία προκύπτει ότι, βάσει του άρθρου 2 του ομοσπονδιακού νόμου περί της υποχρέωσης κοινοποίησης και περί του δικαιώματος προβολής αντιρρήσεων όσον αφορά τις συμβάσεις αγροτικής μισθώσεως (Gesetz über die Anzeige und Beanstandung von Landpachtverträgen), της 8ης Νοεμβρίου 1985 (BGBl. I, σ. 2075, στο εξής: Landpachtverkehrsgesetz), η σύμβαση συμβάσεως αγροτικής μισθώσεως πρέπει να κοινοποιείται στην αρμόδια αρχή,

το Landratsamt, εντός προθεσμίας ενός μηνός. Η αρχή αυτή δύναται να αρνηθεί την έγκριση της κοινοποιηθείσας συμβάσεως μισθώσεως, σύμφωνα με το άρθρο 4, παράγραφος 1, του εν λόγω νόμου, οσάκις η μίσθωση οδηγεί σε «μη προσηκούμενη» κατανομή των χρήσεων γης ή σε μη αποδοτική κατανομή των γεωργικών εκτάσεων λαμβανομένης υπόψη της χρήσεώς τους ή ακόμη οσάκις το μίσθωμα είναι δυσανάλογο σε σχέση με την απόδοση. Σύμφωνα με το άρθρο 4, παράγραφος 6, του ίδιου νόμου, τα Länder μπορούν να αρνούνται την έγκριση, βάσει άλλων λόγων, όσον αφορά ορισμένα τμήματα της επικράτειάς τους, στο μέτρο που αυτό είναι απολύτως απαραίτητο προς αποφυγή σημαντικών κινδύνων για τη γεωργική διάρθρωση.

- 15 Κάνοντας χρήση της δυνατότητας αυτής, το Land Baden-Württemberg θέσπισε τον νόμο περί εφαρμογής του [ομοσπονδιακού] νόμου περί κτηματικών συναλλαγών και του [ομοσπονδιακού] νόμου περί αγροτικών μισθώσεων (Baden-Württembergisches Ausführungsgesetz zum Grundstücksverkehrsgesetz und zum Landpachtverkehrsgesetz), όπως αυτός ίσχυε στις 21 Φεβρουαρίου 2006 (*Gesetzblatt*, σ. 85, στο εξής: *Ausführungsgesetz*), του οποίου το άρθρο 6, παράγραφος 1α, έχει ως εξής:

«Επιτρέπεται η άρνηση εγκρίσεως συμβάσεως αγροτικής μισθώσεως όσον αφορά ορισμένο τμήμα του οικείου Land, προς αποφυγή σημαντικών κινδύνων για τη γεωργική διάρθρωση, για λόγους άλλους από εκείνους που αναφέρονται στο άρθρο 4 του [Landpachtverkehrsgesetz], στην περίπτωση που το μίσθιο γεωτεμάχιο χρησιμοποιείται για την παραγωγή αγροτικών προϊόντων που διακομίζονται εκτός της κοινής αγοράς ελεύθερα δασμών, προκαλώντας με τον τρόπο αυτό στρεβλώσεις του ανταγωνισμού.»

- 16 Από 1ης Ιουλίου 2010, ο *Ausführungsgesetz* αντικαταστάθηκε από τον νόμο περί μέτρων βελτιώσεως των γεωργικών διαρθρώσεων στο Land Baden-Württemberg (*Gesetz über Maßnahmen zur Verbesserung der Agrarstruktur in Baden-Württemberg*), της 10ης Νοεμβρίου 2009, του οποίου το άρθρο 13, παράγραφος 3, δεύτερο εδάφιο, έχει ταυτόσημο περιεχόμενο με εκείνο του άρθρου 6, παράγραφος 1α, του *Ausführungsgesetz*.

Η διαφορά της κύριας δίκης και το προδικαστικό ερώτημα

- 17 Στις 22 Απριλίου 2010, ο R. Graf, Ελβετός αγρότης, ο οποίος έχει την έδρα της εκμεταλλεύσεως του στην Ελβετία, στη μεθοριακή ζώνη με τη Γερμανία, και ο R. Engel, ιδιοκτήτης αγροτεμαχίων κειμένων εντός του Land Baden-Württemberg, υπέβαλαν προς έγκριση στο Landratsamt Waldshut σύμβαση μισθώσεως που συνάφθηκε στις 26 Φεβρουαρίου 2006. Δυνάμει της συμβάσεως αυτής, ο R. Engel εκμισθώνει στον R. Graf αρόσιμες γαίες 369 εκταρίων ευρισκόμενες εντός της μεθοριακής ζώνης με την Ελβετία, έναντι ετήσιου μισθώματος ανερχόμενου σε 1 200 ευρώ. Ο R. Graf θα εξάγει τα προϊόντα που παράγονται στο αγροτεμάχιο αυτό στην Ελβετία.
- 18 Με απόφαση της 17ης Ιουνίου 2010, το Landratsamt Waldshut διατύπωσε αντιρρήσεις όσον αφορά την εν λόγω σύμβαση μισθώσεως και ζήτησε από τους συμβαλλομένους να τη λύσουν πάραυτα. Το Landratsamt Waldshut δέχθηκε μεν ότι οι Ελβετοί αγρότες, ως παραμεθόριοι ελεύθεροι επαγγελματίες, εξομοιώνονται, σύμφωνα με τον Landpachtverkehrsgesetz, με τους Γερμανούς αγρότες όσον αφορά τη διαδικασία εγκρίσεως, αλλά έκρινε ότι η άρνηση εγκρίσεως της συμβάσεως μισθώσεως στηρίζεται στο άρθρο 6, παράγραφος 1α στοιχείο α', του Ausführungsgesetz. Το Landratsamt Waldshut επισήμανε ότι υφίστατο στρέβλωση του ανταγωνισμού και ότι Γερμανοί αγρότες, οι οποίοι επιθυμούσαν την επέκταση των μικρής επιφανείας γεωργικών εκμεταλλεύσεων, είχαν εκδηλώσει ενδιαφέρον για τη μίσθωση των επίμαχων αγροτεμαχίων έναντι του συνήθους για την περιοχή μισθώματος. Επρόκειτο, συνεπώς, για μη προσηκούμενη κατανομή εδάφους και γης.
- 19 Οι R. Graf και R. Engel άσκησαν προσφυγή κατά της ανωτέρω αποφάσεως ενώπιον του Amtsgericht Waldshut-Tiengen (πρωτοβάθμιου δικαστηρίου του Waldshut-Tiengen), υποστηρίζοντας, μεταξύ άλλων, ότι το άρθρο 6, παράγραφος 1α, του Ausführungsgesetz παραβιάζει τη Συμφωνία.
- 20 Το αιτούν δικαστήριο επισημαίνει ότι υφίσταται στρέβλωση του ανταγωνισμού, δεδομένου ότι ο R. Graf μπορεί να εισπράξει στην Ελβετία, για προϊόντα που παρήχθησαν στη Γερμανία, ουσιαδώς υψηλότερο τίμημα απ' ό,τι στη Γερμανία. Το εν λόγω

δικαστήριο φρονεί ότι η άρνηση εγκρίσεως εκ μέρους του Landratsamt Waldshut θα ήταν νόμιμη αν το άρθρο 6, παράγραφος 1α, του Ausführungsgesetz δεν αντέβαινε στη Συμφωνία.

- 21 Κατόπιν της διαπιστώσεως αυτής, το Amtsgericht Waldshut-Tiengen αποφάσισε να αναστείλει τη διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο το ακόλουθο προδικαστικό ερώτημα:

«Συνάδει το άρθρο 6, παράγραφος 1α, του [Ausführungsgesetz] με τη Συμφωνία [...]»;

Επί του προδικαστικού ερωτήματος

- 22 Πρέπει να υπομνησθεί ότι η κατάσταση ενός αγρότη, παραμεθόριου ελεύθερου επαγγελματία, ο οποίος είναι εγκατεστημένος στην επικράτεια συμβαλλόμενου μέρους και μισθώνει αγροτεμάχιο κείμενο στην επικράτεια του άλλου συμβαλλόμενου μέρους εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής της Συμφωνίας, ανεξαρτήτως του σκοπού της οικονομικής δραστηριότητας της οποίας την άσκηση υπηρετεί η σύμβαση αγροτικής μισθώσεως.
- 23 Εν συνεχεία πρέπει να υπομνησθεί ότι από τη νομολογία προκύπτει ότι η αρχή της ίσης μεταχειρίσεως, που κατοχυρώνεται από το άρθρο 15, παράγραφος 1, του παραρτήματος Ι της Συμφωνίας, όσον αφορά την πρόσβαση σε μια μη μισθωτή δραστηριότητα και την άσκησή της, ισχύει όχι μόνον για τους «ελεύθερους επαγγελματίες», υπό την έννοια του άρθρου 12, παράγραφος 1, του εν λόγω παραρτήματος, αλλά και για τους «παραμεθόριους ελεύθερους επαγγελματίες», υπό την έννοια του άρθρου 13, παράγραφος 1, του παραρτήματος αυτού, όπως οι Ελβετοί παραμεθόριοι αγρότες (βλ. απόφαση της 22ας Δεκεμβρίου 2008, C-13/08, Stamm και Hauser, Συλλογή 2008, σ. I-11087, σκέψεις 47 έως 49, καθώς και διατακτικό).

- 24 Κατά συνέπεια, πρέπει να εξεταστεί αν η αρχή της ίσης μεταχειρίσεως όσον αφορά την πρόσβαση σε μια μη μισθωτή δραστηριότητα και την άσκησή της, η οποία ως προς τους παραμεθόριους ελεύθερους επαγγελματίες κατοχυρώνεται από το άρθρο 15, παράγραφος 1, του παραρτήματος Ι της Συμφωνίας, αποκλείει νομοθετική ρύθμιση όπως η επίμαχη στο πλαίσιο της κύριας δίκης.
- 25 Επιβάλλεται η διαπίστωση ότι η επίμαχη στο πλαίσιο της κύριας δίκης ρύθμιση δεν εισάγει, κατά το γράμμα της, άμεση διάκριση λόγω ιθαγένειας, δεδομένου ότι η αρμόδια διοικητική αρχή δύναται να αρνηθεί την έγκριση των συμβάσεων αγροτικών μισθώσεων ανεξαρτήτως της ιθαγένειας των συμβαλλομένων, εφόσον συντρέχουν οι προϋποθέσεις της οικείας ρυθμίσεως.
- 26 Πάντως, κατά πάγια νομολογία του Δικαστηρίου, η αρχή της ίσης μεταχειρίσεως, που αποτελεί έννοια του δικαίου της Ένωσης, απαγορεύει όχι μόνον τις εμφανείς διακρίσεις λόγω ιθαγένειας, αλλά και κάθε μορφή συγκεκαλυμμένης διακρίσεως, η οποία, κατ' εφαρμογήν άλλων κριτηρίων διακρίσεως, καταλήγει στην πράξη στο ίδιο αποτέλεσμα (βλ., για παράδειγμα, απόφαση της 12ης Σεπτεμβρίου 1996, C-278/94, Επιτροπή κατά Βελγίου, Συλλογή 1996, σ. I-4307, σκέψη 27 και την εκεί παρατιθέμενη νομολογία). Η νομολογία αυτή, η οποία υφίστατο ήδη κατά τον χρόνο υπογραφής της Συμφωνίας, λαμβάνεται υπόψη και κατά την εφαρμογή της Συμφωνίας, κατά τα οριζόμενα στο άρθρο της 16, παράγραφος 2.
- 27 Όσον αφορά το ζήτημα κατά πόσον οι προϋποθέσεις από τις οποίες η επίμαχη στο πλαίσιο της κύριας δίκης νομοθετική ρύθμιση εξαρτά την απαγόρευση συμβάσεως αγροτικής μισθώσεως συνιστούν, στην πράξη, έμμεση διάκριση, αρκεί να ληφθεί υπόψη ότι, καθόσον οι παραμεθόριοι αγρότες που έχουν την κατοικία τους στην Ελβετία και εκμεταλλεύονται γεωργικές γαίες στη Γερμανία έχουν, κατά κανόνα, την ελβετική και όχι τη γερμανική ιθαγένεια, υφίσταται τέτοια έμμεση διάκριση (βλ., υπό την έννοια αυτή, απόφαση της 27ης Ιουνίου 1996, C-107/94, Asscher, Συλλογή 1996, σ. I-3089, σκέψεις 37 και 38).

- 28 Συγκεκριμένα, οι προϋποθέσεις που θέτει η επίμαχη στο πλαίσιο της κύριας δίκης νομοθετική ρύθμιση ενέχουν τον κίνδυνο να αποβούν κυρίως σε βάρος των Ελβετών αγροτών.
- 29 Σε περίπτωση που διαπιστώνεται τέτοια διάκριση, πρέπει να ερευνηθεί αν αυτή δικαιολογείται από κάποιον από τους προβλεπόμενους στη Συμφωνία λόγους.
- 30 Κατ' αρχάς, πρέπει να υπογραμμισθεί ότι η στρέβλωση του ανταγωνισμού, στην οποία αναφέρεται το Landratsamt Waldshut, συνεπεία του ότι οι παραμεθόριοι Ελβετοί αγρότες, όπως ο R. Graf, μπορούν να εισπράξουν από την πώληση στην Ελβετία των προϊόντων τους που παρήχθησαν στη Γερμανία ουσιαδώς υψηλότερο τίμημα από αυτό που θα εισέπρατταν αν πωλούσαν τα προϊόντα τους στη Γερμανία, δεν συνιστά λόγο προβλεπόμενο από το άρθρο 5, παράγραφος 1, του παραρτήματος Ι της Συμφωνίας, του οποίου η επίκληση να καθιστά δυνατό τον περιορισμό των δικαιωμάτων που χορηγούνται με τις διατάξεις της οικείας Συμφωνίας.
- 31 Το Landratsamt Waldshut επικαλείται επίσης τον σκοπό του σχεδιασμού των χρήσεων γης ως δικαιολογητικό λόγο δημόσιας τάξεως, κατά την έννοια του άρθρου 5, παράγραφος 1, του παραρτήματος Ι της Συμφωνίας.
- 32 Κατά την εν λόγω διάταξη, η δημόσια τάξη συνιστά λόγο δυνάμενο να δικαιολογήσει τον περιορισμό των δικαιωμάτων που χορηγεί η Συμφωνία. Μολονότι, κατ' ουσίαν, τα συμβαλλόμενα κράτη παραμένουν ελεύθερα να καθορίζουν τις απαιτήσεις της δημοσίας τάξεως και της δημοσίας ασφαλείας σύμφωνα με τις εθνικές τους ανάγκες, οι οποίες μπορούν να διαφέρουν ανάλογα με το κράτος και τη χρονική περίοδο, εντούτοις, το περιεχόμενό τους δεν μπορεί να καθορίζεται μονομερώς από κάθε κράτος μέλος χωρίς τον έλεγχο του Δικαστηρίου (βλ., υπό την έννοια αυτή, απόφαση της 10ης Ιουλίου 2008, C-33/07, Jira, Συλλογή 2008, σ. I-5157, σκέψη 23 και την εκεί παρατιθέμενη νομολογία). Υπό το πρίσμα της ως άνω διαπιστώσεως, η έννοια της «δημοσίας τάξεως» πρέπει να αντιμετωπίζεται και να ερμηνεύεται στο πλαίσιο της Συμφωνίας και σύμφωνα με τους επιδιωκόμενους από αυτή σκοπούς.

- 33 Πρέπει να υπομνησθεί ότι η Συμφωνία εντάσσεται στο γενικότερο πλαίσιο των σχέσεων μεταξύ της Ευρωπαϊκής Ένωσης και της Ελβετικής Συνομοσπονδίας, η οποία, μολοντί επέλεξε να μη μετάσχει στον Ευρωπαϊκό Οικονομικό Χώρο και στην εσωτερική αγορά της Ένωσης, εντούτοις, συνδέεται με αυτή με διάφορες συμφωνίες οι οποίες καλύπτουν ευρύτατους τομείς και θεσπίζουν ειδικά δικαιώματα και υποχρεώσεις, ανάλογα, από ορισμένες απόψεις, προς εκείνα που προβλέπει η Συνθήκη. Ο γενικός σκοπός των εν λόγω συμφωνιών, συμπεριλαμβανομένης της επίμαχης στο πλαίσιο της κύριας δίκης Συμφωνίας, συνίσταται στη σύσφιξη των οικονομικών σχέσεων μεταξύ της Ένωσης και της Ελβετικής Συνομοσπονδίας. Επομένως, οι λόγοι που απαριθμούνται περιοριστικώς στο άρθρο 5, παράγραφος 1, του παραρτήματος I της Συμφωνίας, ως δυνάμενοι να δικαιολογήσουν παρέκκλιση από θεμελιώδεις κανόνες αυτής, όπως η αρχή της ίσης μεταχειρίσεως, πρέπει να ερμηνεύονται στενώς.
- 34 Υπό το πρίσμα αυτό, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι, μολοντί ο σχεδιασμός των χρήσεων γης και η ορθολογική κατανομή των γεωργικών γαιών μπορούν, υπό ορισμένες περιστάσεις, να συνιστούν θεμιτό σκοπό γενικού συμφέροντος, εντούτοις, κανόνες όπως οι επίμαχοι στο πλαίσιο της κύριας δίκης, οι οποίοι αφορούν τη μίσθωση γεωργικών εκτάσεων, δεν είναι, σε καμία περίπτωση, δυνατό να εμπίπτουν στην κατά το άρθρο 5, παράγραφος 1, του παραρτήματος I της Συμφωνίας έννοια της «δημόσιας τάξεως» και να οδηγούν σε περιορισμό των δικαιωμάτων που αυτή χορηγεί.
- 35 Πρέπει να προστεθεί ότι εθνική νομοθετική ρύθμιση, όπως η επίμαχη στο πλαίσιο της κύριας δίκης, η οποία θα εισήγαγε διάκριση, θα αντέβαινε επίσης, ως νέο περιοριστικό μέτρο, στη ρήτρα «stand still» του άρθρου 13 της Συμφωνίας.
- 36 Κατόπιν των ανωτέρω, στο υποβληθέν ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι η αρχή της ίσης μεταχειρίσεως που κατοχυρώνεται από το άρθρο 15, παράγραφος 1, του παραρτήματος I της Συμφωνίας αποκλείει νομοθετική ρύθμιση κράτους μέλους, όπως η επίμαχη στο πλαίσιο της κύριας δίκης, η οποία προβλέπει τη δυνατότητα της αρμόδιας αρχής του οικείου κράτους μέλους να αρνηθεί την έγκριση συμβάσεως αγροτικής μισθώσεως η οποία αφορά γεωτεμάχιο κείμενο εντός συγκεκριμένης περιοχής της επικράτειας του εν λόγω κράτους μέλους και συναφθείσας μεταξύ κατοίκου του εν λόγω κράτους μέλους και κατοίκου παραμεθόριας περιοχής του άλλου συμβαλλόμενου κράτους, με την αιτιολογία ότι το μίσθιο χρησιμοποιείται για την παραγωγή αγροτικών προϊόντων που προορίζονται να διακομισθούν εκτός της

κοινής αγοράς της Ένωσης ελεύθερα δασμών, και η οποία προκαλεί στρεβλώσεις του ανταγωνισμού, αν η νομοθετική αυτή ρύθμιση επηρεάζει με την εφαρμογή της σαφώς περισσότερους υπηκόους του άλλου συμβαλλόμενου μέρους απ' ό,τι υπηκόους του κράτους μέλους στην επικράτεια του οποίου εφαρμόζεται η εν λόγω ρύθμιση. Στο αιτούν δικαστήριο εναπόκειται να ερευνήσει αν συντρέχει τέτοια περίπτωση.

Επί των δικαστικών εξόδων

- ³⁷ Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων. Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν όσοι υπέβαλαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, πλην των ως άνω διαδίκων, δεν αποδίδονται.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (τρίτο τμήμα) αποφαινεται:

Η αρχή της ίσης μεταχειρίσεως που κατοχυρώνεται από το άρθρο 15, παράγραφος 1, του παραρτήματος I της Συμφωνίας για την ελεύθερη κυκλοφορία των προσώπων μεταξύ της Ευρωπαϊκής Κοινότητας και των κρατών μελών της, αφενός, και της Ελβετικής Συνομοσπονδίας, αφετέρου, η οποία υπογράφηκε στο Λουξεμβούργο στις 21 Ιουνίου 1999, αποκλείει νομοθετική ρύθμιση κράτους μέλους, όπως η επίμαχη στο πλαίσιο της κύριας δίκης, η οποία προβλέπει τη δυνατότητα της αρμόδιας αρχής του οικείου κράτους μέλους να αρνηθεί την έγκριση συμβάσεως αγροτικής μισθώσεως η οποία αφορά γεωτεμάχιο κείμενο εντός συγκεκριμένης περιοχής της επικράτειας του εν λόγω κράτους μέλους και συναφθείσας μεταξύ κατοίκου του εν λόγω κράτους μέλους και κατοίκου παραμεθόριας περιοχής του άλλου συμβαλλόμενου κράτους, με την αιτιολογία ότι το μίσθιο χρησιμοποιείται για την παραγωγή αγροτικών προϊόντων που προορίζονται να διακομισθούν εκτός της κοινής αγοράς της Ευρωπαϊκής Ένωσης ελεύθερα δασμών, και η οποία προκαλεί στρεβλώσεις του ανταγωνισμού, αν η

νομοθετική αυτή ρύθμιση επηρεάζει με την εφαρμογή της σαφώς περισσότερους υπηκόους του άλλου συμβαλλόμενου μέρους απ' ό,τι υπηκόους του κράτους μέλους στην επικράτεια του οποίου εφαρμόζεται η εν λόγω ρύθμιση. Στο αιτούν δικαστήριο εναπόκειται να ερευνήσει αν συντρέχει τέτοια περίπτωση.

(υπογραφές)